

HİCRA VE İFLAS KANUNU'NDA DÜZENLENEN SÜRELER VE İRADE ÖZERKLİĞİ İLKESİ KAPSAMINDA İCRA İFLAS KANUNU MADDE 20

Yrd. Doç. Dr. Nedim MERİÇ*

GİRİŞ

İcra hukuku, usul hukuku gibi maddi hukuksal sahaya ait bir menfaatin ihlal edilmesi karşısında ilgilinin (*icra hukukunda alacaklının*) ihlal edilen menfaatinin yeniden ve gerekirse zor kullanılarak¹ tesis edilmesinin amaçlandığı² hukuk sahasıdır. Bu ve benzer icra hukuku tanımları, takip işlemleri bakımından değerlendirildiğinde anlamı tam olarak yansıtamayabilecektir. Bunun olmaması adına tanımlamaya konulacak *zorunlu unsurlar ise* her takip işlemi için söz konusu olmayabilecek veyahut gerçekleşmeyebilecektir. Örneğin, *alacaklının ihlal edilen menfaatinin yeniden tesis edilmesi* amacı, amacın tam olarak gerçekleşebileceği garantisini içermeyecektir. Yapılan icra takibinin konusu olan malın zorla tesliminde mala ulaşılmadığında

H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

¹ Bunun *Gaul* tarafından hukuk düzeninin işleyişi için zorunlu bir unsur olduğu vurgusu hakkında bkz. **Gaul**, Hans-Friedhelm, Hukukun Esasları ve Hukuk Dogmatığı Bakımından Hakkın İcra Yoluyla Elde Edilmesi, İcra Hukuku Analizleri, 3. Baskı, İstanbul 2011, s. 29 (23-86) (Çev. Yıldırım, Nevhis Deren); **Yıldırım**, Mehmet Kamil/**Yıldırım**, Nevhis Deren, İcra Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2012, s. 2.

² **Postacıoğlu**, İlhan E., İcra Hukuku Esasları, İstanbul 1982, s. 4 vd.; **Kuru**, Baki/**Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 27. Baskı, Ankara 2013, s. 28; **Pekcanitez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Sungurtekin Özkan**, Meral/**Özekes**, Muhammet, İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, Ankara 2013, s. 50; **Karlı**, **Abdurrahim**, İcra Hukuku Ders Kitabı, Yenilenmiş 1. Bası, İstanbul 2010, s. 32.

alacaklının ihlal edilen menfaati ikame değerlerle (*malın bedeli üzerinden*) giderilmeye çalışılmaktadır. Yahut bu sonuca (*alacaklının hakkını elde etmesine*) *devletin ilgili organları tarafından zor kullanılmakla* varıldığına ilişkin bir unsur ibaresi sadece haciz ve muhafaza tedbiri işleminin zor kullanmayı içermesi ve fakat satış ve paraların paylaşılması işlemlerinin bir güç kullanımını içermemesi nedeniyle eksik görülebilecektir.

Devletin yetkili organlarınca alacaklı menfaatinin sağlanmasına ilişkin icra hukuku sahası borçluyu (*malvarlığı değerlerini*) hedef alması bakımından borçlu menfaatinin de ilgilendirmektedir. Her hukuk sahasının problemi olan çatışan menfaatlerin dengelenmesi icra sürecinde alacaklının menfaatinin borçlu hedef alınarak temin edilmesi amacı dolayısıyla daha hassas bir konu olup, özellikle takip hukukundan kaynaklanan bazı ilkelerin (*ölçülülük, paraya çevirme, takip yollarının sınırlı olması, rehne başvuru zorunluluğu vs.*) mevcudiyetine yol açmıştır. Anayasa ile Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları sözleşmesi ve ek protokolleri kapsamında güvence altına alınan temel hak ve özgürlükler ve istisnaları da (*adil yargılanama hakkı, mülkiyetin korunması, kişiliğin korunması, konut dokunulmazlığı vs.*) icra takibinde mutlaka dikkate alınacaktır³. Ayrıca yargılama usulüne özgü bazı ilkeler (*takip ekonomisi, tasarruf ilkesi, taraflarca getirme ilkesi vs.*) de icra takibinde uygulama bulmaktadır.

Bahsi geçen bu ilkelerin hepsi bir icra hukuku yapısı içinde hem alacaklı hem de borçlu menfaatinin dengelenmesi açısından yer almak zorundadır. Ülkeler arasında yapısal bazı küçük farklılıklar bulunsa da özellikle başta temel hak ve özgürlükler olmak üzere ölçülülük ilkesi, irade özerkliği, takip ekonomisi gibi ilkeler icra hukuku yapısı için vazgeçilmezdir⁴. Devletin güç kullanımı tekelinde alacaklı menfaatinin sağlanması, bu ilkelere riayet edilip gerçekleşmekle hukuka uygun kabul edilmelidir. Böylelikle *denkleştirici adaletin* gerçekleşeceği söylenebilecektir⁵.

³ Ayrıntılı Bilgi için bkz. **Özekes**, Muhammet, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Ankara 2009, 21 vd., 109 vd.

⁴ **Yıldırım/Yıldırım**, s. 5.

⁵ **Çiftçi, Pınar**, İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010, s. 41.

I. İCRA HUKUKU NORMLARININ YAPISI VE İRADE ÖZERKLİĞİ ESASI

1. Genel Olarak

İcra hukuku, alacaklının menfaatinin güç kullanımı yoluyla sağlanması olunca, bu imkânın hukuki koruma yollarından biri olduğu kabul edilmelidir. Bu türden bir hak, devletin yükümlü olduğu bir kamusal hak niteliğindedir. Öyle ki, devletin alacaklının cebri icranın başlatılması talebini -haksız şekilde- kabul etmemesi, alacaklının hak arama özgürlüğüne doğrudan bir engel oluşturacaktır. Usul hukukunda olduğu gibi, sürecin başlatılmasına yönelik hukuk devleti ilkesi ve devlet garantisi sürecin devlet gözetiminde devam ettirilmesini de kapsar. Bu özellik nedeniyle irade özerkliği (*takibi başlatma, devam ettirme, vazgeçme vs.*) esası ve etkisi, kamusal icra hukuku yapısı kendisine izin verildiği ölçüde geçerli olacaktır⁶. Bu sonuç, cebri icra hukukunun ve bu sahadaki güç kullanımının devletin tekelinde olması ile açıklanabilir⁷.

Şu durumda yasaklanmamış irade özerkliğine bağlı tarafların tasarrufta bulunabilmeleri -icra müdürünün zor kullanma yetkisi gibi- kendine özgü icra hukuku kurallarının yanında mümkün olmaktadır. Cebri icra hukuku kurallarının şekle bağlı olması, icra hukukunun kamusallığını temin etmekle birlikte bahsi geçen bu taraf tasarruflarının yapılmasına ve sonuçlarını doğurmasına da bir ölçüt getirmektedir.

2. Şekilcilik

Cebri icra hukukunda şekle bağlılık kuralı, öncelikle takip konusu edilen borç ilişkisinden kaynaklanan maddi hukuksal sonuçların kamusal bir süreç içinde objektif gerçekleşmesini⁸ sağlar. Bu özelliği dolayısıyla şekle bağlılık ilkesi, yargılama hukukunda olduğu gibi takip hukuku bakımından

⁶ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 81; Stürner, Rolf, Prinzipien der Einzelzwangsvollstreckung, ZZP 99. Band, Heft: 3, 1986, s. 298 (291-332); Aşık, İbrahim, İcra Sözleşmeleri Ankara 2006, s. 16.

⁷ Stamm, Jürgen, Die Prinzipien und Grundstrukturen des Zwangsvollstreckungsrechts, 2007, s. 6 vd.

⁸ Onar, Sıddık Sami, İcra Hukukunda Temel Bilgiler, İstanbul 1968, s. 9.

da olmazsa olmaz ilkelerden biridir. Kamusal nitelikte olan bir sürecin aynı zamanda maddi hukuksal köklerinden kopmamasını, yine belirli bir şekle bağlanmış maddi hukuksal unsurlarla gerçekleşmelidir (*örn, taksitle ödeme anlaşmasının icra tutanağına geçirilmesi, icra kefaletinin icra tutanağında yer alması vs.*).

Borç ilişkisinin kesin hüküm oluşturacak şekilde incelenmesinin ve değerlendirilmesinin yeri, icra hukuku sahası olamaz. Zira icra takibinin başlatılması ile borcunu ödememesi/ödeyememesi ile devlet kamusal sahada artık ilgili olmuştur. Borçlu bu süreç içinde borcunu artık devletin öngördüğü şekilde yerine getirecektir. Kamusal ilgi, borçlunun maddi hukuktaki mümkün olan yolları kullanarak borcunu ödemesini artık daha az muhtemel görmekte, buna ilişkin sonuçları bu nedenden dolayı istisna olarak kabul etmektedir (*takip konusu alacağın itfasına ilişkin olarak bkz. m. 33, 71*). Bu istisnai durumlara ilişkin sonuçlar dahi kamusal gücün öngördüğü şekilde takipte etkisini göstermektedir (*icra mahkemesine başvurulması, başvurunun belirli belgelerle ve şekilde yapılması gibi*).

İcra hukukunun bu şekilcilik anlayışı, icra hukukunda maddi hukuka ait işlemlerin yapılamayacağı anlamına gelmemektedir. Burada söz konusu olan, icra takibine konu borç ilişkisinde var olan olguların ve yaşanacak değişikliklerin icra takibi bakımından sonuçlarını doğurması için belirlenen bir takım tipiklik şartlarına bağlı olmasıdır. Şekle bağlılıkla ilgili bu kurallar tamamen ilgililerin menfaatleri dikkate alınarak kanun koyucu tarafından belirlenmelidir. Örneğin, itirazın kesin kaldırılması taleplerinin belirli belgelerle ispat edilmesi, alacaklıya itfa olgusunun veya alacaklının süre vermesine ilişkin olgunun ilamsız icrada **İİK m.71'de** sayılan belgelerle ispat edilmesi gibi. Tipiklik şartlarına bağlı olmaksızın borç ilişkisine ilişkin yapılacak incelemeler ise medeni yargılama sahasında gerçekleşecektir (**m. 72**). Bu durumda ise sadece maddi hukuk sahasında yapılan tespitlerin ve varılan hukuki çıkarımların icra takibine etkisinden bahsetmek gerekecektir⁹.

3. Takibin Etkin Olması İlkesi ve Süreler

Yargılama ve takip usulleri maddi hukukun gerçekleştirilmesi amacı taşıdıklarından hizmet etme işlevi taşırlar. Maddi hukukun ilkeleri bu işlev

⁹ Postacıoğlu, s. 20.

dolayısıyla takip hukukunda acaba geçerli kabul edilmeli midir? İcra takibinin başlatılması ile borç ilişkisinin kamusal gücün kullanılması dolayısıyla artık devletin de ilgi sahasına girdiği kabul edilmelidir. Kamusal gücün kullanılması (*haciz, muhafaza tedbiri, satış vs.*) işin niteliği gereği alacaklı ve borçlu menfaatlerine doğrudan müdahaleyi içerdiğinden, bu yola başvurmak durumunda kalan alacaklı ve kendisine takip yapılan borçlu bakımından belirlilik ve kesinlik (**kanunilik**) taşınmalıdır¹⁰. Bu belirlilik, icra hukuku düzenlemelerinde açık bir şekilde yer bulmalıdır¹¹.

Bu belirleme yapılırken icra hukuku, şüphesiz maddi hukukta yer alan ilkeleri görmezlikten gelmez, onları saf dışı bırakmaz. Takibe konu borç ilişkisinin ilgili olduğu hukuk sahasının maddi hukuksal özellikleri ile yargılama hukukunun temel ilkeleri de dikkate alınmalıdır. Takibin taraf talebi üzerine başlatılması ve tarafın sunduğu malzemeler değerlendirilerek takibin yürütülmesi irade özerkliği ilkesinin bir yönünü oluştururken, alacaklı ve borçlu menfaatlerinin dengelenmesi veya bunlardan birinin menfaatine ölçülü olarak öncelik verilmesi diğer yönünü oluşturmaktadır.

Alacaklı ile borçlu taraf menfaatlerinin dikkate alınması, öncelikle söz konusu menfaatlerin mümkün olduğunca etkin gerçekleştirilmesiyle olur. İcra takibinin etkin olması, ilk yönüyle alacaklı ve borçlu menfaatlerinin karşılaştırılması ile ulaşılabilecek sonuç açısından önem taşır. Alacaklının cebri icra yapılmasına yönelik menfaati, ifada temerrüde düşen veya kötü niyetli olan borçlu karşısında üstünlük taşır. Borçlu için korunması gereken menfaat, varlığını sürdürebilmesi konusunda bazı malvarlığı değerlerinin haczedilmezliği ve uygun olmayan (*veya daha uygun vasıtalar varken yapılmaya çalışılan*) cebri icranın yapılamamasıdır.

Etkin bir icra takibinin ikinci unsuru, tıpkı yargılama hukukunda olduğu gibi, sürecin sürelerle bağlılığıdır. İcra hukukunda süreler değişik amaçlarla Kanunda düzenleme bulmaktadır. İzlenen amaç bakımından değerlendirildiğinde ilk olarak icra organlarına yönelik düzenlenen süreler-

¹⁰ **Özkes**, Temel Haklar, s. 89 vd.

¹¹ *Yargıtay*'ın tartışmaya açık bir takım içtihatları dolayısıyla icra hukukunda olması gereken kanunilik (belirlilik ve öngörülebilirlik) ilkesinin uygulamasının aksadığına yönelik eleştiriler için bkz. **Özkes**, Temel Haklar, s. 91.

den bahsetmek gerekecektir¹². İcra organı Kanunda kendisine öngörülen süre içinde işlemi yapmalıdır (*m. 61'e göre icra dairesinin ödeme emrini takip talebinden itibaren üç gün içinde tebliğe çıkarması, m. 79'a göre talepten itibaren üç gün içinde haciz yapması, m. 112'ye göre taşınırlarda talepten itibaren 2 ay içinde satışı gerçekleştirilmesi gibi*). Buna aykırılık durumunda yapılan işlem yine de geçerli kabul edilecektir. Tabii ki ilgililerin yapılmayan işlemin yapılmasını istemeye hakları bulunmaktadır. Ayrıca yapılmaması veya süresinde yapılmaması dolayısıyla işlemden zarar görenlerin zararlarının giderilmesini istemeye hakları da bulunmaktadır.

Kanunda bir durum dolayısıyla düzenlenmiş olan süreler ise, icra takibinin durmasını, takibin ertelenmesini sağlayan sürelerdir. Bu süreler borçlunun durumundan kaynaklanabilir. Bu durumda talik hallerinden bahsetmek gerekecektir (*m. 51-55, 71, 179, 289 vs.*). Bu süreler borçlu malvarlığı değeri içinde belirli bir eşyanın durumundan kaynaklanabilir¹³. Örneğin, olgunlaşmasından 2 aydan kısa zaman kalan haczedilen ürünün olgunlaşmadan evvel borçlunun rızası olmaksızın satılamaması durumunda o ürün bakımından bir takip ertelemesinden bahsedilecektir. Bazen ise takibin durmasının nedeni, takip konusu para alacağı hususunda alacaklı tarafla borçlunun anlaşma yapması veya m.111'e göre borçlunun icra dairesine taksitle ödeme taahhüdünde bulunmasıdır. Bu halde taksitle ödeme anlaşması boyunca takip duracaktır.

Bazı süreler ise borçlunun düşünme süresi niteliğindedir. Ödeme süreleri bu amaçla vardır¹⁴. Bu sürelerden evvel, borçluya karşı icra takip işlemleri yapılamaz. Genel haczi yolu bakımından değerlendirildiğinde itiraz süresi ile ödeme süresinin aynı olması veya ilamlı icra takibinin konusunun para alacağı olması durumunda ödeme süresi ile icranın geri bırakılmasına ilişkin icra mahkemesine başvuru süresinin aynı olması iki süre bakımından ayırım yapılmasını zorlaştırmakta ise de, takip kesinleşmiş olsa bile ödeme süresi kadar beklenmesi gereken takiplerde (*m. 168'e göre kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte on gün kadar; m. 269, 269/a'ya göre kiralanan taşınmazların kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle tahliyesinde*

¹² Yıldırım/Yıldırım, s. 51.

¹³ Yıldırım/Yıldırım, s. 51.

¹⁴ Yıldırım/Yıldırım, s. 51.

ödeme emrinde belirtilen ihtar müddeti kadar; m.30'a göre bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilamların icrası amacıyla gönderilen icra emrinde ilamda yazılı süre kadar, ilamda yazılı değilse icra memurunun takdir edeceği süre kadar; m.146'ya göre rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takipte on beş gün kadar; m. 149/b'ye göre ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takipte otuz gün kadar) borçlunun ödeyebileceği (ödemeyi düşündüğü) kabul edilmelidir. Dolayısıyla öngörülen sürelerden evvel icra takip işlemlerine devam edilmez.

Sürelerden bir kısmı ise, tarafların veya üçüncü kişilerin öngörülen süre içinde belirli davranışları sergilemesine yönelik olarak vardır. Kanun, bu sürelerle taraf ve üçüncü kişilerin menfaatini korumakta, tarafları ve üçüncü kişileri belirli bir zaman dilimi içinde davranışta bulunmaya zorlamaktadır. Burada taraf menfaatleri ile üçüncü kişi menfaatleri icra sürecinin hızlı olmasına bağlanmıştır. Örneğin, ihtiyati haciz kararının icrasının m. 261'e göre on gün içinde istenmesi, m. 265'e göre borçlu veya üçüncü kişinin ihtiyati haciz kararına 7 gün içinde itiraz etmesi, m. 264'e göre ihtiyati haczi tamamlayan merasime (dava veya icra takibi) yedi gün içinde başvurulma zorunluluğu, m. 62'ye göre borçlunun genel haciz yoluyla takipte yedi gün içinde itirazda bulunması, m. 78 f.2'ye göre alacaklının ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren 1 yıl içinde haciz istemesi, m. 69 f.2'ye göre borçlunun itirazın geçici kaldırılması kararının tebliğinden/tefhiminden itibaren 7 gün içinde borçtan kurtulma davası açması, m. 72'ye göre haksız cebri icra yoluyla malı paraya çevrilen borçlunun 1 sene içinde istirdat davası açması, m. 106'ya göre alacaklının hacizden itibaren taşınırlarda 6 ay ve taşınmazlarda 1 yıl içinde satış talep etmesi gibi süreler bu türdendir. Bu sürelerle uyulmadığında süreye uymak durumunda olan kişinin aleyhine bazı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu olumsuz sonuçlar bazen hakkın düşmesi şeklinde olmakta (m. 62) veya süresinde işlem yapmaya bağlı olan sonuçların ortaya çıkmaması (m. 69 f.2, 106) şeklinde gerçekleşmektedir.

4. İrade Özerkliği'nin İcra Hukukunda Geçerli Olması

Takibin etkin olması ilkesi, icra takibinin sürelerle bağlı işlemlerden oluşması, süreçte gerçekleşecek işlemlerin şekle bağlılığı icra hukukunda

irade özerkliğinin mutlak olarak kabul edilmemesine yol açmıştır¹⁵. İcra hukukunun devletin kamusal gücünün kullanımı esasına dayanması dolayısıyla irade özerkliği icra hukuku sahasında tarafların ve ilgili kişilerin menfaatlerinin zedelenmeyeceği durumlarda söz konusudur¹⁶. Burada icra takip süreci içindeki aşamalarda süreçle ilgili unsurlara yönelik bir irade özerkliğinden bahsetmek gerekecektir (*m. 20 c.2, m. 50 atfı gereği HMK m. 17, 71, 111, 112 f.2, 119 b.1, 154 f.3 c.1*).

İrade özerkliğinin geçerli olduğu bu düzenlemeler, irade özerkliğinin akdi dava (takip) yasağı kapsamında icra hukukunun izin verilmemiş alanlarında geçerli olmayacağı şeklinde anlaşılmalıdır. Bilakis taraf menfaatlerinin söz konusu olduğu yönüyle icra hukukunda irade özerkliği geçerli olacaktır¹⁷. İcra hukukunu hem maddi hukuktan hem de yargılama hukukundan bağımsız bir alan olarak gören *Karsh*, icra hukukunun kendi sahasından kaynaklanan taraf tasarruflarının (*sözleşmelerinin*) yapılabileceğini belirtmektedir¹⁸. Hukuk salt kanun koyucunun oluşturduğu düzenlemeden ibaret olmayıp, kanunen yasaklanmamış olan sahada taraf anlaşmalarıyla da vardır¹⁹. İrade özerkliğinin icra hukuku alanındaki geçerliliği, ancak devletin taraf menfaatlerinin (*özellikle borçlunun*) korunması, üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunması²⁰ ve sürecin icra organı tarafından yürütülmesiyle ilgili kurallara bağlı münferit durumlarda söz konusu olmayacaktır. İlgili kural- ların düzenleniş amaçları dolayısıyla nitelik olarak emredici karaktere sahip

¹⁵ **Özekes**, Temel Haklar, s. 74; **Çiftçi**, s. 131, 132.

¹⁶ **Belgesay**, Mustafa Reşit, İcra ve İflas Kanunu Şerhi I, İstanbul 1948, s. 16 vd.; **Berkin**, Necmeddin, Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1980, s. 15 vd.; **Üstündağ**, Saim, İcra ve İflas Kanunu'nun Dünü ve Bugünü, İstanbul 1990, s. 125 vd.; **Üstündağ**, Saim, İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, İstanbul 2004, s. 4 vd.; **Yıldırım**, Kamil, İcra Hukukunun Anayasa İle İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi, Hukuk Araştırmaları Dergisi 1989 Ocak- Aralık Sayısı, s. 98 (98-115), **Aşık**, s. 16, 59.

¹⁷ **Schiedmair**, Gerhard, Vereinbarungen im Zivilprozess, Bonn 1935, s. 5; **Emmerich**, Volker, Zulaessigkeit und Wirkungsweise der Vollstreckungsvertraege, ZZP 82 (1969), s. 414; **Karsh**, s. 103.

¹⁸ **Karsh**, s. 100.

¹⁹ **Schiedermair**, Gerhard, Vereinbarungen im Zivilprozess, Bonn 1935, s. 55; **Taşpınar**, Sema, Medeni Yargılama Hukukunda İspat Sözleşmeleri, Ankara 2001, s. 78.

²⁰ **Çiftçi**, s. 131, 132.

oldukları kabul edilmelidir. Bu amaçları dolayısıyla bu kurallara aykırı olacak şekilde irade özerkliği kapsamındaki işlem ve davranışlar (*sözleşme*²¹, *feragat*²²) geçerli olmayacaktır²³. Bu sonuç Kanunda, İcra İflas Kanunu'nda düzenlenen sürelerin değiştirilmemesine, tamamen ve kısmen haczedilemeyen mallardan önceden feragat edilemeyeceğine, vekil ile takip edilen takiplerde vekâlet ücreti konusunda vekil ile taraf arasında yapılan anlaşmanın icra memurunu bağlamayacağına ilişkin olarak açık bir şekilde düzenlenmiştir (**İİK m. 20 c.1, 83/a, 138 f.3**). Bir hükmün emredici karaktere sahip olması hükümle korunan menfaatin vazgeçilemez olması ile ilgilidir. İcra takibinin işleyişi ile ilgili kurallar konulu amaçları itibarıyla kamu düzenine ilişkin kabul edilmelidir. *Taşpınar*²⁴, çalışmasında üzerinde tasarruf edilecek olguların *anlaşılabilir* olması durumunda, *Kılıçoğlu ise*²⁵, çalışmasında feragat edilecek, taahhüde konu olabilecek menfaatin *belirli olması* durumunda yapılacak anlaşmaların geçerli olması gerektiği düşüncesindedir. Bu düşünceler bahsi geçen olgularla ilgili kuralların gerçekte kamu düzenine ilişkin olmadıkları bakış açısıyla kanımızca doğru bir tespiti taşımaktadır. Gerçekte kamu düzenini koruyan kurallarda kuralın taşıdığı amaç, tasarrufta bulunacak olan şahsın iradesine rağmen kanımızca tasarrufa olanak tanınamalıdır²⁶. **İİK m. 83/a** maddesini bu şekilde değerlendirmek gerekmektedir. Mesele haczedilmezlikten ne zamandan itibaren veya nasıl (*zımnî veya açık*) feragat edileceği değil, İİK m. 82 ve 83 düzenlemelerinde belirtilen olguların gerçekte ne kadar kamu düzeni ile ilgili (*daha çok borçlunun korunan menfaati*) olduğudur. İİK m. 83/a düzenlemesi, borçlunun haczedilme olgusunu önceden öngörmesinin mümkün olmadığı rahat bir durumda yapacağı tasarrufun önüne geçilmesi amacıyla düzenlenmiştir²⁷. Mutlak vazgeçilmez-

²¹ **Berkin**, s. 16, 17.

²² İhtiyati haciz talebinde aranan teminat talebinden feragatin geçerli olmayacağına ilişkin görüş için bkz. **Budak**, Ali Cem, Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000, s. 185 vd. Aynı görüşte **Kılıçoğlu**, Evren, İcra Sözleşmeleri, İstanbul 2005, s. 153.

²³ **Berkin**, s. 16.

²⁴ **Taşpınar**, s. 213.

²⁵ **Kılıçoğlu**, s. 66.

²⁶ **Postacıoğlu**, İlhan E., s. 70, 71; **Karlı**, s. 103.

²⁷ **Yıldırım/Yıldırım**, s. 156.

lik içeren olgularla (*borçlunun kişilik değerleri*) **İİK m. 82'de** düzenlenen olgular aynı değerde değildir. Hukuk düzeni tarafından haczedilmezliği kabul edilen veya düzenlenen hususlar aynı değerde görülmemekte ve bir kısımdan feragati kabul etmekteyse o zaman onlar için kullandığımız kamu düzeni kavramının üzerinde feda edilebilirlik dolayısıyla gerçek kamu düzeni unsurlarını taşımadığını söyleyebiliriz. Bu nedenle üzerinde tasarruf edilmesini engelleyen zamansal ölçütü de (**İİK m. 83/a**), borçlu menfaatinin gerçekten korunmasından çok, cebri icranın işleyişiyle ilgili bir kural olarak görmek gerekecektir.

II. TARAFLARIN SÜRELER ÜZERİNDE TASARRUFU

1. Genel Olarak

İcra hukukunda devlet, icra takip yolunun işleyişi ve bu işleyiş dolayısıyla tarafların menfaatlerinin ihlal edilmemesi ile ilgilidir. Bu çerçevede icra organları, icra takibi yapılan alacağın maddi hukukta gerçekte var olduğu ile ilgilenmez.

İlamlı icra sahasında devletin ilgisi, evvelden yapılan yargılamada verilen hükmün aynı şekilde takibe konulup konulmadığını kontrol etmekle sınırlı iken, ilamsız icrada bu ilgi taraf davranışlarına ve açıklamalarına bağlı olarak maddi hukuksal sahada talep edilen alacağa ilişkin sorunun bulunmaması ile bağlantılıdır. Örneğin, borçlunun itiraz etmesi takibin kesinleşmesini engelleyecek, var olan maddi hukuksal uyumsuzluk ya itirazın iptali davası ile çözümlenecek veya başvuru itirazın kaldırılması yollarında verilen kararların sonradan maddi hukuksal sahada tartışılmasıyla (*borçtan kurtulma davası, alacak davası, menfi tespit davası vs. yollarla*) çözümlenecektir. İcra takibinin bir hak arama yolu olarak kullanılması, maddi hukuksal sahada söz konusu alacağın gerçekte var olması ile ilgilidir.

2. İcra Hukukunda Öngörülen Sürelerin Sözleşmeyle Değiştirilememesi

a. Kural Olarak

İcra İflas Kanunu *madde 20 c.1 düzenlemesine göre*, İcra İflas Kanunu'nda düzenlenen süreleri değiştirmeye yönelik taraflar arasında akde-

dilen sözleşmeler geçersizdir²⁸. Tarafların yaptığı anlaşmanın konusunu oluşturan sürenin niteliği maddenin lafzı ve amacı değerlendirildiğinde önem taşımayacaktır. Buna göre **İİK m. 61'de** olduğu gibi icra dairesine takip talebinden itibaren üç gün içinde ödeme emrini tebliğe çıkarmasını öngören icra dairesi için tayin edilmiş bir süre değiştirilemeyeceği gibi, **İİK m. 62'ye** göre borçlu tarafa itirazda bulunması için verilen hak düşürücü sürenin değiştirilmesi de söz konusu olmayacaktır. Bunun gibi borçluya ödeme emrinde belirtilen borcu ödemesi için belirlenen sürelerin değiştirilmesi de (*genel haciz yoluyla takipteki 7 günlük ödeme süresi gibi*) taraf iradesiyle mümkün olmayacaktır.

b. Tarafların Sürecin İşletilmemesi Konusunda Süre Belirlemesi

Tarafların kendi aralarında akdettikleri sözleşmelere ilişkin belirledikleri süreler bu kapsamda değerlendirilmeli midir? Kanımızca bu soruya olumsuz cevap verilmelidir. Bu sonuca varmamızın öncelikli nedeni, Kanun'un bu hususta bir yasak getirmemiş olmasıdır. Örneğin, alacaklının borçluya süre vermesi durumunda (**İİK m. 71, 33**) bu durum icra takibinin verilen süre kadar ertelenmesine neden olacaktır. Bu sürenin azami bir sınırı Kanunda düzenlenmemiştir. Bu nedenle tarafların icra takibinin belirli bir süre devam ettirilmeyeceğine ilişkin yaptıkları anlaşma süre ne olursa olsun geçerli kabul edilmelidir. Tarafların belirledikleri bu süreyi uzatmaları veya kısaltmaları da mümkündür. Bu kapsamda **İİK m. 20'de** belirtilen yasaklayıcı hükmün bu duruma bir engel oluşturmayacağı söylenebilecektir.

Taksitle ödeme anlaşması da bu kapsamda değerlendirilebilecek hususlardan biridir. Tarafların **İİK m. 78 f.2 ve 111** kapsamında akdettikleri taksitle ödeme anlaşmaları süre bakımından sınırlandırılmamıştır²⁹. Bu sınırlandırmanın yapılmamış olması karşısında tarafların anlaşma üzerinde oynayarak süreyi uzatmaları veya yeni bir taksitle ödeme anlaşması yaparak süreyi kısaltmaları, taksitle ödeme anlaşmasının şartlarını değiştirmeleri (*taksit sayısı, aralığı vs.*) mümkün olmalıdır. Bu hususta tarafların gösterdikleri irade dikkate alınmalı ve sürenin uzatılması (*veya kısaltılmış olması*)

²⁸ Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 95, 96.

²⁹ Uzel, Yelda, İcra Takiplerinde Borcun Taksitle Ödenmesi, MİHDER 2007/3, Sayı: 8, s. 725 (697-748).

karşısında süreye ilişkin yapılan yeni sözleşmenin de takibin devamını ertelleyici etkisini muhafaza ettiği kabul edilmelidir. Ancak, kanun koyucunun takibin ertelenmesi konusunda taraf iradelerine gösterdiği yaklaşım takipte sürelerin işleyişine ilişkin farklılık göstermektedir. Taksitle ödeme anlaşmasının hacizden evvel gerçekleşmesi durumunda (*m.78 f.2*) haciz için öngörülen süre duracaktır. Taksitler anlaşmaya uygun olarak düzenli olarak ödendiği sürece alacaklının haciz isteme hakkı bulunmayacak ve haciz isteme süresi de durmaya devam edecektir. Bu anlaşmada alacaklı ile borçlunun -süre ne kadar uzun olursa olsun- yaptığı taksitle ödeme anlaşması boyunca haciz isteme süresinin işlememesine neden olacaktır. Taksitle ödeme anlaşmasının hacizden sonra alacaklı ile borçlu arasında yapılması durumunda işlemeyecek olan süre satış isteme süresi olup (*İİK m. 106 ve 150e*), bu durumda taksit ödeme anlaşması boyunca ama en çok 10 yıl olmak üzere satış isteme süresi işlemeyecektir. Taraflar on yıldan uzun süreli taksitle ödeme anlaşması yapabilirlerse de satış isteme süresi en fazla on yıl boyunca işlemeyecektir.

Taksitle ödeme anlaşmasının kapsamını alacaklı ve borçlu taraf serbestçe belirlerler³⁰. Ödeme taahhüdünün borçlu tarafından ihlal edilmesi durumunda, hem alacaklı haciz veya satış isteme hakkına sahip olacak hem de alacaklının talebine ilişkin duran süre kaldığı yerden işlemeye devam edecektir. Yargıtay'ın 4949 sayılı Kanun değişikliğinden önce taksitle ödeme anlaşmasının aynı takip dosyasında birden fazla yapılması durumunda yaklaşımı, ilk yapılan taksitle ödeme anlaşmasının satış süresini durdurmaya yönelik bir etkisinin olduğu, ilk taksitlendirme sözleşmesinden sonra yapılan taksitle ödeme sözleşmeleri ile satış isteme süresinin durdurmayacağı yönündeydi. Yargıtay söz konusu kararlarında³¹ ve *Reisoğlu*³², taksitle ödeme

³⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 349; Uzel, s. 705.

³¹ “.....Hükmüne uyulan Yargıtay bozma kararında “P.....A.Ş'nin alacaklı olduğu dosyalarda birden fazla yapılan taksitlendirme sözleşmelerinin **İİK.nun 20. maddesindeki düzenlemenin amacına aykırı olduğu, bu nedenle ilk taksitlendirmeden sonra yapılacak yeni taksitlendirme sözleşmelerinin sürenin işlemesini engellemeyeceği**” belirtilmiştir. İİK.nun 111. maddesinde borçlu ile alacaklının icra dairesinde yapacakları borcun taksitlendirilmesine ilişkin sözleşmenin devamı süresince 106. maddesindeki sürelerin işlemeyeceği, taksitlerden birinin zamanında verilmemesi halinde icra muamelelerinin kaldığı yerden devam edeceği hükme bağlanmıştır. Bu durumda ilk taksitlendirme

anlaşmasıyla tarafların ilk taksitle ödeme anlaşmasıyla **İİK m. 20 c.1** düzenlemesine giren bir süre anlaşması yaptıklarını düşünmekteydi. 4949 sayılı Kanunla (m.26) yapılan değişiklikle alacaklı ile borçlunun birden fazla taksitle ödeme sözleşmesi yapabileceği düzenlenmiş olup³³, böylelikle

sözleşmesinin ihlali ile satış isteme süresi yeniden başlayacaktır. Davalı banka ilk ihlal üzerine satış talebinde bulunmuşsa da daha sonra yapılan taksitlendirme sözleşmeleri satış isteme süresini durdurmayacağından iki yıllık satış isteme süresi dolmuştur. Birden fazla taksitlendirme sözleşmeleri ile satış isteme süresinin uzatılmasının kanunun amacına uygun bulunmadığı ve bu nedenle süresinde satış isteminde bulunulmamış olduğu gözetilerek şikayetin kabulüne karar vermek gerekirken yazılı gerekçeyle reddinde isabet görülmemiştir.....” Yargıtay 19.HD., 11.10.2001, E.2001/5232, K.2001/6394 www.kazanci.com.tr;

“.....İİK.nun 111. maddesinin 3. fıkrası 3494 sayılı yasa ile ilave edilmiştir. Hükme göre borçlu ile alacaklının icra dairesinde yapacakları borcun taksitlendirilmesine ilişkin sözleşmenin devamı süresince 106. maddedeki süreler işlemez. Kanunun gerekçesinde bazı takiplerinde alacaklı ile borçlunun icra dairesinde taksit sözleşmesi yaparak bu suretle borcun daha rahat bir şekilde ödenmesini sağladığı, taksitle yapılan ödemelerin devamı sırasında satış talebi için aradığı sürenin dolduğu, taksit ödemelerinin borçlu tarafından ihlali halinde süre geçtiği için alacaklının satış talebinde bulunmadığını ve alacağını tahsilde zorlukla karşılaştığı, bu nedenle taksit sözleşmesinin ihlaline kadar geçen sürenin satış süresinin hesabında nazara alınmayacağı belirtilmiştir.

Hüküm ve gerekçesinde ilk taksitlendirmeden sonra yapılacak yeni taksitlendirme sözleşmelerinin sürelerinin işlemlerini engelleyip engellemediği konusunda açıklık bulunmamaktadır. İİK.nun 20. maddesinde kanunun tayin edeceği süreleri değiştiren bütün sözleşmelerin geçersiz olduğu hükme bağlanmıştır. P.... A.Ş.nin alacaklı olduğu dosyalardan birden fazla yapılan taksitlendirme sözleşmeleri İİK.nun 20. maddesindeki düzenlemenin amacına aykırıdır. Bu nedenle ilk taksitlendirmeden sonra yapılacak yeni taksitlendirme sözleşmeleri sürenin işlemlerini engellemeyecektir (Reisoğlu, Seza; Bankalar Açısından İcra ve İflas Kanunundaki Yeni Düzenlemeler Ankara 1989, s. 31). Merci Hakimliğince bu yönler gözetilerek bir karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle şikayetin reddinde isabet görülmemiştir.....” Yargıtay 19.HD., 10.07.2000, E.2000/3049, K.2000/5487. www.kazanci.com.tr

³² **Reisoğlu, Seza**, Bankalar Açısından İcra ve İflas Kanunundaki Yeni Düzenlemeler, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, No: 156, Ankara 1989, s. 31 (1-39).

³³ “...Maddeyle, bazı hâllerde şartlar değiştiği için alacaklı ile borçlu arasında zaman içinde birden fazla taksitle ödeme sözleşmesi yapılabildiği göz önüne alınarak, uygulamada ortaya çıkan duraksamaları gidermek ve borçluların yeniden yapılandırılması suretiyle borçluların ekonomik sürece kazandırılmalarını kolaylaştırmak amacıyla, “sözleşmenin” kelimesi “sözleşme veya sözleşmelerin” olarak değiştirilmiştir; bu söz-

borçluya ödeme konusunda ekonomik kolaylık getirilmiş, **İİK m. 111** kapsamında birden fazla taksitle ödeme anlaşması yapılıp yapılamayacağı hususundaki tereddütler giderilmiş ve birden fazla taksitlendirme sözleşmesi yapılması durumunda da 10 yılı aşmamak kaydıyla satış isteme sürelerinin işlemeyeceği yasal bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Bu düzenleme gerçekleşmiş olmakla kanımızca birden fazla taksitle ödeme anlaşmasının **İİK m. 20** ile ilişkilendirilmesi tartışma alanı dışına çıkarılmıştır³⁴. Kanaatimizce 4949 sayılı Kanunla birden fazla taksitle ödeme anlaşması yapılmasına olanak sağlayan düzenleme getirilmemiş olsaydı bile, tarafların birden fazla taksitle ödeme anlaşması yaparak bu sözleşmeler süresince 10 yılı aşmamak kaydıyla satış isteme sürelerine engel olduğu kabul edilmeliydi. Zira **İİK m. 20** hükmü, İİK’da belirtilen sürelerin değiştirilmeyeceğini düzenlemekte olup, tarafların kendilerine tanınan yasal olanak çerçevesinde dolayısıyla sürenin işlemeyeceğine sebep olduğu anlaşmaları yapamayacaklarını düzenlememektedir. Alacaklının taksitle ödeme anlaşmasıyla borçlusuna tanıdığı taksitle ödeme anlaşması doğrudan İİK’da düzenlenen bir süreyi içermemektedir. Bu nedenle bahsi geçen kararlar, bugün olduğu gibi eski Yargıtay kararlarında da satış talebi bakımından 10 yılı aşmamak üzere sürenin işlemeyeceği şeklinde değerlendirilmeliydi. Bu süre (*satış isteme süresinin 10 yıl sonra işleyebileceğine ilişkin süre*) tarafların tasarrufu ile değiştirilemez. Bu sınırı aşmamak kaydıyla tarafların yaptıkları birden fazla taksitle ödeme anlaşmasında her bir taksitle ödeme anlaşmasının yapıldığı tarihten ihlal edildiği tarihe kadar satış isteme süresinin durduğu kabul edilmelidir. Taksitle ödeme anlaşmaları arasında gerçekleşecek zaman aralıklarında ise satış isteme süresinin işlediği ve bir sonraki taksitle ödeme anlaşması ile tekrardan durduğu kabul edilmelidir.

leşme veya sözleşmelerin yürürlükte olduğu sürece satış talebi ve paraya çevirmeye ilişkin sürelerin işlemeyeceği hükme bağlanmıştır. Böylelikle borçlu ile alacaklının akdettiği taksitle ödeme sözleşmesi, ister 111 inci maddeye göre yapılmış olsun, ister alacaklının muvafakati ile akdedilmiş bulunsun, sözleşme süresince 106 ve 150/e maddelerindeki süreler işlemeyecektir. Ayrıca, kötü niyetli kişilerin ispatı güç muvazaalı hacizler veya icra takipleri çerçevesinde bu tür taksitle ödeme sözleşmeleri yaparak avantaj sağlamalarının önüne geçilmesi amacıyla anılan sözleşme veya sözleşmelerin toplam süresinin on yılı aşması hâlinde, aştığı tarihten itibaren sürelerin kaldığı yerden işlemeye başlaması öngörülmüştür...” *Adalet Komisyonu Raporu (1/155)*.

³⁴ **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 39.

c. İcra Dairesinin Yetkisi Dâhilinde Tespit Ettiği Süreler

İcra organlarının yetkileri dâhilinde belirledikleri sürelerle ilişkin tarafların anlaşma yapmaları kanımızca mümkün görülmemelidir. Bunun nedeni, icra dairesinin takip sürecine olan devlet ilgisi ve sürecin etkin şekilde yürütülmesi gerekliliğidir³⁵. Örneğin, **İİK m. 30 f. 1** hükmüne göre icra dairesi bir işin yaptırılmasına ilişkin ilamların yerine getirilmesi konusunda ilamda yazılı bir zaman aralığının belirlenmediği durumlarda işin mahiyetine göre söz konusu zaman aralığını kendisi belirleyecektir. Bunun gibi **İİK m. 54 ve 54/a'da** temsilci atanması konusunda borçluya uygun süre verecek, **m.55'te** borçlunun ağır hastalığının geçmesi konusunda uygun süre bekleyecektir. Borçlu, icra dairesinin belirlediği bu süreleri alacaklıyı ikna ederek değiştiremez, bu yolla kendisi için daha uygun ve uzun bir süre elde edemez.

İİK m. 20'de bahsedilen sürelerle ilişkin tarafların anlaşması yasağı, sadece İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen süreler içindir. HMK ve diğer Kanunlardaki usuli süreler için tarafların yapacakları anlaşma bu kapsamda değerlendirilemez. Diğer Kanunlarda yer alan usuli süreler kendi nitelikleri dolayısıyla üzerinde tasarruf edilmeye müsait değildir.

d. Borçlunun Yararlandığı Süreler ve Vazgeçme

İİK m. 20 c.2 düzenlemesi bir sürenin geçmesinden yararlanma hakkı olan borçlunun söz konusu süreden feragat etmesini düzenlemiştir. Burada konu bir süreden yararlanma konumunda olmaya bağlıdır ve hak sahibi borçludur. Yararlanılan süre ile anlamamış gereken husus, genel haciz yoluyla icra takibinde borçlunun itiraz edeceği süre midir, yoksa borcun ödenme süresi midir? Kanımızca burada ele alınması gereken süre itiraz süresi olmamalıdır. Borçlunun itiraz etmeyeceğine ilişkin beyanı itiraz süresinden feragat etmekten daha ziyade itiraz hakkında feragat etmek şeklinde anlaşılmalıdır; yani burada borçlunun usuli bir haktan vazgeçmeye yönelik taraf takip işlemi gerçekleştirdiği kabul edilmelidir. **İİK m.20 c.2** takibin kesinleşmekle hızlı bir icra takibinin gerçekleşmesini amaçladığına göre, ödeme emri veya icra emri tebliğ edilen borçlunun bir süreden feragati

³⁵ **Üstündağ**, İcra, s. 75; **Kılıçoğlu**, s. 148.

gerçekleşecek ise, bu feragat daha geniş anlamda borçlunun ödemesine (tahliye etmesine veya ilamda belirtilen işi yapmasına) ayrılan süre için gerçekleşmelidir. Örneğin, kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte takibin kesinleşmesi ve sonraki aşamalara geçilmesi için borçlunun 5 günlük itiraz süresinden feragat etmesi tek başına anlam taşımayacak, borçlunun ödeme süresinden de (10 gün) feragat etmesi gerekecektir.

e. Alacaklının Yararlandığı Süreler ve Vazgeçme

İİK m. 20 c.2 düzenlemesi alacaklı tarafın kendi lehine olan sürelerin üzerinde tasarrufta bulunmasında, söz konusu sürelerden yararlanmasından feragat etmesinde de uygulanabilir mi? Bunun için Kanunda düzenlenen alacaklının yararlandığı süreler göz atmak gerekecektir. Ancak öncelikle belirtelim ki borçlunun kendisine tanınan bir süreden feragat etmesi, takibi bir sonraki aşamaya geçirirken, alacaklının bir süreden yararlanmaması icra takibinde takibin ilerlemesi şeklinde bir etki doğurmayacaktır.

Alacaklının satış isteme talebi, hacizden itibaren taşınırlarda 6 ay ve taşınmazlarda 1 yıllık süreye bağlı olup, alacaklı bu süreler üzerinde sürenin tamamından veya bir kısmından yararlanmamak tasarrufta bulunabilir. Alacaklı sürenin tamamından yararlanmayacak ise, bu durumda **İİK m. 20 c.2'nin** etkisi neticesinde süresinde satış istenilmediği kabul edilmeli ve var olan haczin kalkması sonucu doğmalıdır. Yapılan takip rehlin paraya çevrilmesi yollarından biri ise bu durumda takip düşecek, kiralananın bedelinin ödenmemesi nedeniyle yapılan takipte süresinde itirazın kaldırılmasını ve tahliyesini istememesi durumunda takibin düşeceğinden bahsetmek gerekecektir. Şayet alacaklının satış isteme süresinden feragati kısmen gerçekleşmekte ise bu durumda **İİK m. 71 veya 33'e** göre alacaklının borçluya süre verdiğini kabul etmemiz gerekecektir. Bu durumda alacaklı, borçluya verdiği süre kadar icra takibini devam ettirememelidir.

Alacaklının vazgeçebileceği sürelerden bir diğeri ise, haciz isteme süresi olup, haciz isteme süresinin tamamından yararlanmayacağını beyan eden alacaklının bu beyanı eğer takipten feragat etmemekte ise, süresinde haciz istenilmemesi dolayısıyla dosyanın işlemde kaldırılmasına (**m. 78 f.4**) yol açan bir tasarrufta bulunmaktadır. Şayet alacaklı kesinleşen takipte haciz isteme süresinin belirli bir kısmını kullanmayacağını (veya haciz isteme-

yeceğini) beyan etmiş ise, bu beyan, **İİK m. 71 veya 33'e** göre borçluya süre verilmesi olarak değerlendirilmelidir.

Alacaklının yararlanmasına tahsis edilen sürelerden bir diğer kısmı ise, yapılan takipte borçlunun itirazı üzerine itirazın kaldırılması yoluna veya itirazın iptali yoluna başvuruda bulunacağı süre olup, bu sürelerden alacaklının yararlanmayacağını söylemesi durumunda, takip borçlunun itirazı dolayısıyla durmaya devam edecektir. Alacaklının bu beyanı takibi sona erdirmeyecektir. İtirazın iptali yoluna başvuru süresinden feragat eden alacaklının aynı süre içinde alacak davası açması şüphesiz mümkün olup, ancak bunun var olan takibe bir etkisinin artık olmayacağını düşünmemiz gerekecektir. Belki bu durumda verilecek bir eda hükmü, ilamlı icraya yol açabilecektir.

Alacaklının vazgeçebileceği sürelerden bir diğeri ise, alacaklının borçlu veya üçüncü bir şahıs tarafından haczedilen mal üzerinde istihkak iddia edildiğinde icra dairesinin kendisine bu duruma ilişkin yaptığı bildirim (**m.96 f.1**) üzerine üç günlük süre içinde istihkak iddiasına itirazda bulunma süresidir (**m.96 f.2**). Alacaklının bu süreden yararlanmayacağını beyan etmesi (**İİK m. 20 c.2**) durumunda üçüncü kişinin istihkak iddiası kabul edilmiş sayılacaktır. Ancak söz konusu normun kamusal anlamda alacaklı dışında borçlu menfaatini de ilgilendirdiği göz önünde tutulacak olursa, bu sonuç, sadece icra hukukunda doğurduğu etki ile değerlendirilmelidir. Alacaklının bu vazgeçmesi söz konusu mal hakkında borçlu ile üçüncü kişi arasında kesin hüküm anlamında maddi hukuksal bir tespiti içermemektedir. *Karsh*, söz konusu düzenlemenin temelinde kamu menfaati bulunduğunu düşünerek maddedeki sürelerden vazgeçmenin mümkün olamayacağını belirtmektedir³⁶.

Yargıtay kararlarında kesin hüküm değeri verilerek açıklanan istihkak davası sonuçlarını ve süreyi kullanmamakla veya kullanmaktan vazgeçmekle karşı taraf istihkak iddiasının kabul edildiğine ilişkin tespitlerin³⁷ eleştirilebilir olduğunu düşünmekteyiz. Kanımızca mülkiyet ve rehin gibi aynı hakların daha çok tartışıldığı söz konusu iddiaların takip sürecinde süreye bağlı kalınarak ileri sürülmesi, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacı

³⁶ **Karsh**, s. 114.

³⁷ **Yargıtay 21.HD., 07.03.2000, 1930/1963; 12.HD., 09.12.2005, 20437/24668.**
www.kazancl.com.tr

taşınamakta olup, takip sürecinin hızlı işleyişine hizmet etme amacı taşırlar. Bu nedenle istihkak iddia edilen mala yönelik takibin devam etmesi veya etmemesi şeklinde bu etki kesin hüküm sonucu şeklinde değerlendirilmemelidir. *Pekcanitez* de icra hukukundaki istihkak davalarında konunun icra işleminin doğru olup olmadığı olduğu, ön sorun olarak incelenecek hacizli malla ilgili hak iddialarına ilişkin tespitlerin kesin hüküm kapsamında değerlendirilemeyeceğini düşünmektedir³⁸.

Benzer bir süre hacze imtiyazlı iştirak edenlerin talepleri karşısında alacaklıya 7 gün şeklinde itiraz süresi olarak tanınmıştır. Alacaklının hacze imtiyazlı iştirak etmek isteyenlerin taleplerine yapacağı itiraz süresinden feragat etme, aynı itiraz hakkına borçlunun da sahip olması dolayısıyla etkisini (hacze nihai katılma) sürenin bitmesinden evvel göstermeyecektir. Ancak borçlu da alacaklı ile birlikte itiraz süresinden feragat ederse o zaman üçüncü kişinin nihai hacze katılımı için sürenin geçmesi beklenmeyecektir.

Son olarak bu kısımda alacaklının aciz belgesine bağlanan alacağa ilişkin yeniden takipte bulunacağı 20 yıllık zamanaşımı süresinden bahsetmek gerekecektir. Alacaklı aciz belgesine bağlanan alacağın belirli bir süre veya sürenin tamamına ilişkin takip yapmayacağını beyan edebilir. Bu durumda alacaklının borçluya verdiği bir süreden, verilen süre (*zamanaşımı süresi*) içinde alacağın talep edilemeyeceğinden bahsedebilecektir. Peki borçlu aciz belgesine bağlı olan alacağın talep edilebilirliğine ilişkin zamanaşımı süresinden feragat edebilir mi? Bu soruya olumlu cevap vermek gerekecektir. Zamansal açıdan ise kanımızca buna ilişkin vazgeçme iradesi borçlunun bu haktan yararlanma olanağına kanunen kavuşması ile açıklanabilmelidir. Aksi halde henüz doğmamış bir defî hakkından vazgeçme söz konusu olacaktır ki bu kabul edilemez. **TBK m. 160 f.1** düzenlemesi de zamanaşımı süresinden feragat etmenin zamanaşımından sonra olabileceğini düzenlemekte olup, aciz belgesine göre yirmi yıl içinde takip yapılmadıktan sonra borçlu zamanaşımı defîni kullanmayacağını ileri sürebilecektir. **İİK m. 143** kapsamında borçlunun ölümü durumunda mirasçılarının kendilerine ait olan 1 yıllık zamanaşımı süresinden de bu defî hakkı kendilerine verilmekle üzerinde her bir mirasçı bakımından ayrı ayrı tasarruf edilebilir olacaktır. 20 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu tarihten sonra bu defî hakkından vazge-

³⁸ *Pekcanitez/Atalay/ Sungurtekin Özkan/Özkes*, s. 343, 344.

çen borçlu vefat edecek olursa, bu vazgeçmenin de külli halef sıfatıyla mirasçılarını bağladığını düşünmemiz gerekecektir.

İİK m. 20 c.2'ye göre borçlunun ve açıkça yasak edilmemesi nedeniyle alacaklının kendilerine tanınan bir süreden yararlanmadan vazgeçmeleri durumunda, bu vazgeçmeden vazgeçmeleri mümkün olacak mıdır? Kanımızca bu mümkün olmamalıdır. Zira bir sürenin işlemesinden vazgeçilmesi durumunda buna yönelik olarak icra tutanağına kaydedilen bir taraf takip işlemi yapılmış olunur. Bu şekli şartın gerçekleşmesiyle beraber etkisi de takip sürecinde hemen gerçekleşecektir. Örneğin, borçlunun kendisine tanınan itiraz ve ödeme süresinin işlemesinden vazgeçmesi, bu vazgeçmenin icra tutanağına işlenmesi ile takip kesinleşecektir. Artık iradeye beyan eden taraf, bundan iradesiyle vazgeçemeyecektir. Belki bu hususta irade bozukluğu halleri varsa, buna ilişkin bir hüküm elde ederek bunun icra takibini nasıl etkiyeceği gündeme gelecektir.

f. Üçüncü Kişinin Yararlandığı Süreler ve Vazgeçme

Üçüncü kişilerin de kendilerine verilen sürelerden vazgeçebileceğine ilişkin bir düzenleme ve yasaklama Kanunda bulunmamaktadır. Bu nedenle icra iflas hukukunda bir süreden yararlanma hakkına sahip olan üçüncü kişinin de söz konusu süreden yararlanmayacağına ilişkin açıklaması geçerli kabul edilmeli ve etkisini doğurmalıdır. Örneğin, borçlunun elinde haczedilen mala ilişkin istihkak iddiası borçlu ve/veya alacaklı tarafından itiraza uğrayan üçüncü kişinin icra mahkemesinin takibin devamına veya ertelenmesine ilişkin kararın kendisine tebliğinden itibaren 7 günlük istihkak davası açma süresinden (**m.97 f.6**) yararlanmaktan vazgeçmesi mümkün olmalıdır. Böylelikle haczedilen malda üçüncü kişi bakımından herhangi bir hak iddiasında bulunulmadığı sonucuna varmak için 7 günlük bir süre beklenmeyecektir (*Aynı sonuç İİK m. 128 f.1 için de geçerlidir*).

g. Şikâyet Süresi ve Vazgeçme

İİK m. 20 c.2 acaba şikâyete başlı işlemlerden dolayı şikâyet yoluna başvurmaya hakkı olan kişi için de uygulanabilir midir? Kanaatimizce bu soruya olumsuz cevap verilmelidir. Şikâyet, icra iflas hukuku organlarının işlemlerine karşı İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenmiş kendine özgü bir

hukuki çaredir³⁹. Bu yola yapılan veya yapılması reddedilen bir işlem dolayısıyla başvurulacak olup, bu yola başvuru hakkına sahip olan kişinin bunun için kendisine öngörülen süreden feragat etmesi, yukarıda bahsi geçen sürelerden vazgeçmesi gibi bir etki doğuracak nitelikte olmayacaktır. Yani şikâyete hakkı olan kişinin kanuna aykırı bir işlem dolayısıyla şikâyet yoluna başvurmadan feragat etmesi ve bunun için kendisine öngörülen süreden vazgeçtiğini açıklaması, işlemdeki hukuka aykırılığa olumlu veya olumsuz bir etkisi bulunmayacaktır. Bir işlemin kanuna aykırı olması nedeniyle şikâyette bulunmak hakkı olan kişinin şikâyet yoluna başvurmayacağını açıklaması ve bu süreden feragat etmesi, icra işleminin mevcut durumunu etkilemeyecektir. Bu nedenden dolayı şikâyet süresinden vazgeçmek veya şikâyet yoluna başvurmadan vazgeçmek icra takibi bakımından bir anlam taşımayacaktır. *Karşı*, şikâyet süresi üzerinde tarafların tasarruflarında bulunamamaları sonucunu, şikâyet düzenlemesinin kamu düzeni ile getirilmiş olması gerekçesiyle açıklamaktadır⁴⁰. Bu gerekçeyle biz şikâyet yoluna ilişkin ilgilinin kendisine öngörülen süreden ve başvurusu yapılmamış şikâyet hakkından vazgeçmenin mümkün olmadığını düşünmekteyiz⁴¹.

III. İİK M. 20'NİN UYGULANMASINDA ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN MENFAATİ

1. Takibin Kesinleşmesi Sonucu

İİK m. 20 c.2 düzenlemesi, borçlunun yararlanacağı süreden feragat etmesi ile bu süreye bağlanan kanuni sonuçların doğacağını düzenlemektedir. Bu sonuç üçüncü kişinin menfaatini ihlal etmemekte ise icra takibinde borçlu bakımından öngörülen sonuçları doğuracaktır⁴².

Yargıtay'ın bu hususta verdiği kararlar incelenecek olursa, öncelikle borçlunun feragat ettiği sürenin itiraz ve ödeme süresine yönelik olduğu

³⁹ **Pekantez**, Hakan, İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986, (*Şikâyet*), s. 34.

⁴⁰ **Karşı**, s. 114.

⁴¹ Şikâyet talebinden şikâyet yoluna başvurulmuş ise icra takip işleminin kamu yararına ilişkin olmadığı durumda vazgeçilebileceğine ilişkin bkz. **Pekantez**, Şikâyet, s. 131, 150; **Arslan**, Ramazan, İcra-İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, Ankara 1984, s. 191.

⁴² **Kuru/Arslan /Yılmaz**, s. 96.

söylenebilecektir. **Yargıtay 19.HD.'nin 11.10.2005 tarih ve 7244/9913 sayılı kararı**, icra emrine itiraz (*esasen icranın geri bırakılması kararı için icra mahkemesine başvuru süresi*) ve ödeme süresi içinde itiraz etmeyen borçlunun malvarlığının **İİK m. 20 c.2** kapsamında gerçekleşen bir feragat ve hacze muvafakat olmaksızın konulan haczin geçersiz olduğunu belirtmektedir. Geçerli bir haczin varlığı için takibin kesinleşmesi gerekmekte olup, borçlunun itiraz ve ödeme süresi içinde kendisine verilen süreler üzerinde tasarrufu söz konusu olmadıysa takip kesinleşmemiş olduğundan konulan haciz de geçerli olmayacaktır. Aksi durumda borçlunun söz konusu sürelerden feragati üzerine konulan haciz hacze rızası varsa geçerli kabul edilmelidir⁴³.

Takibin kesinleşmesi bazen bir başkası için yapılan takibin yasal dayanağının oluşması bakımından aranan bir unsur olup, bunun eksikliği ilgilinin İİK m. 20 c.2'ye göre gerçekleşen feragati ile giderilebilmektedir. Yargıtay'ın "*...İİK.nun 38. maddesi gereğince icra dairesindeki kefaletler ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Ancak, usulüne uygun icra kefaleti olsa dahi, hakkında takip yapılan borçlu yönünden takip kesinleşmedikçe icra kefiline icra emri çıkarılmayacağı gibi, borç miktarının henüz belirlenmediği bu halde kefil hakkındaki takibin devamı da mümkün değildir. Bu konudaki Merci gerekçesi yasaya uygundur. Ayrıca İİK.'nin 20. maddesi gereğince bir müddetin geçmesinden istifade hakkı olan borçlu, bu hakkından vazgeçebilir. Bu vazgeçme 3. şahıslara tesir etmez. Bu nedenle icra kefaletinin geçerli olduğu ve kefil hakkındaki takibin kesinleştiği yönündeki Merci kararı da doğrudur...*" kararı⁴⁴ ile borçlunun aleyhine yürütülen

⁴³ "*...Bedeli paylaşımına konu mahcuzun maliki S. K. icra kefilidir. İcra kefiline icra emri 24.5.2001 tarihinde tebliğ edilmiş ve 30.5.2001 tarihinde taşınmaza haciz uygulanmıştır. İİK.nun 32.maddesine göre icra emrine itiraz ve ödeme süresi 7 gündür. İcra emrinde öngörülen itiraz ve ödeme süresi dolmadan ancak borçlunun sürelerden feragat ve muvafakati ile haciz konulabilir. Aksi halde ödeme itiraz süresi dolmadan konulan haciz geçerli bir haciz olarak kabul edilemez. İİK.nun 20. maddesi sürelerden feragat ve hacze muvafakat halinde uygulanır. Somut olayda itiraz ve ödeme süresi dolmadan konulan haciz borçlunun muvafakati bulunmadığından geçersiz olup, şikayetin kabulü gerekirken, yazılı gerekçeyle reddinde isabet görülmemiştir...*" **Yargıtay 19. HD., 30.06.2005, 969/7358 www.kazanci.com.tr**

⁴⁴ **12.HD., 22.12.2003, 22124/26064. www.kazanci.com.tr**

takipte itiraz ve ödeme sürelerinden **İİK m. 20 c.2'ye göre** feragat etmekle borçlu için takibin kesinleşeceği ve böylece icra kefilî aleyhine başlatılan takibin geçerli bir icra kefaleti dolayısıyla sıhhatli olduğu belirtilmektedir.

Takibin kesinleşmesi ayrıca borçlu tarafından verilen ödeme taahhütlerinin geçerliliği için aranan bir unsur olup, **İİK m. 20 c.2'ye göre** borçlunun ödeme ve itiraz sürelerinden feragat etmeyerek takibin kesinleşmesinden evvelki evrede verdiği ödeme taahhütleri geçerli olmayacaktır ve buna aykırılık durumunda borçlu hakkında taahhüdü ihlalden dolayı ceza verilmesi mümkün olmayacaktır⁴⁵.

2. İİK m. 20 c.3'ün Üçüncü Kişi Alacaklıya Sağladığı Koruma

İİK m. 20 c.2 uygulamasına baktığımızda borçlunun İcra ve İflâs Kanunu'nda yararlanmasına sunulan takibin kesinleşmesini engelleyen sürelerden (*itiraz ve ödeme süresi*) vazgeçtiği görülmektedir. Takibin kesinleşmesini engelleyen hükümlerin dışında var olan borçlunun istifade ettiği diğer sürelerden yararlanmamaya ilişkin bir bilinen Yargıtay kararı bulunmamaktadır. Bu durum özellikle tarafların takibin kesinleşmesi aşamasına yönelik özel bir menfaat taşıdıkları, borçlunun esasen **İİK m. 20 c.2** kapsamında tasarrufta bulunmakla alacaklısına karşı o takip bakımından sonraki aşamalarda da hareketsiz kalacağı anlamına gelmektedir. Borçlunun bu davranışı karşısında diğer alacaklının **İİK m. 20 c.3 düzenlemesine göre** korunması gereken menfaati borçlunun lehine tasarrufta bulunduğu alacaklının takibinin hangi aşamada kesinleştiğinin kabulüne ve buna göre düzenlenecek sıra cetveline yönelik olacaktır. Söz konusu feragat, üçüncü kişilerin menfaatlerini zedelediği oranda geçerli kabul edilmemektedir⁴⁶.

⁴⁵ "...2- İcra kefilî olan sanığın icra emrinin tebliği ile birlikte henüz takip kesinleşmeden aynı gün İİK.nun 20. maddesindeki sürelerden vazgeçtiğine ilişkin beyanda da bulunmadan yaptığı ödeme taahhüdünün hukuken geçersiz olduğu gözetilmeden yazılı biçimde mahkumiyetine hükmolunması,..." **Yargıtay 17.HD., 03.02.2005, E.2004/13962, K.2005/599**. Bu yönde başka karar için bkz. **Yargıtay 8. Ceza Dairesi, 24.04.1998, 4061/5611. www.kazanci.com.tr**

⁴⁶ **Postacioğlu**, s. 102; **Kuru**, Baki, İcra ve İflâs Hukukunda Müddetler, Prof. Dr. Hüseyin Cahit Oğuzoğlu'na Armağan, Ankara 1972, s. 633, 634 (621-638); **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes**, s. 156; **Kuru**, Baki, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 145; **Aşık**, s. 128.

İİK m. 20 c.3 şu durumda daha çok lehine süreden vazgeçilen alacaklının hacze iştirak edip edemeyeceği tespit edilirken veya iştirakte esas alınacak haczin hangi takipte gerçekleşen haciz olduğunun belirlenmesi yapılırken ve ona göre sıra cetveli oluşturulurken dikkate alınacaktır⁴⁷. Örneğin, A'nın Şubat ayında başlattığı takipte Nisan 24'te haciz gerçekleşmiş ve 24 Mayıs'ta hacizli mal satılarak bedeli icra veznesine girmiş olsun. Ü'nin Ocak ayında başlattığı takipte 22 Mayıs'ta geç gerçekleşen ödeme emrinin tebliği üzerine borçlunun 22 Mayıs'ta icra dairesinde itiraz ve ödeme sürelerinden vazgeçtiği ve rızasıyla aynı mala ilişkin haczin uygulandığı düşünülecek olursa, burada malın bedelinin bütün alacaklıların alacaklarını karşılamaması durumunda hazırlanacak olan sıra cetveli Ü'yü içermemelidir. **İİK m. 100** düzenlemesi icra veznesine hacizli malın satış tutarı girinceye kadar hacze iştiraki öngörmekte olup, Ü'nün bu hususa yönelik hakkı **İİK m. 20 c.2'ye** göre borçlunun yaptığı süreden vazgeçmekle var olmakta olup, bunun üçüncü kişi bakımından etkisi **İİK m. 20 c.3'e** göre tebliğden itibaren (22 Mayıs) 7 gün sonrasındır (*genel haciz yoluyla takip ise, kesinleştiği Mayıs 30 tarihidir*). Böylece Ü'nün A'nın haczine şartları eksik olmakla (*haciz koyan alacaklı bakımından satış tarihinden evvel hacze iştirak edememekle*) iştirak edemeyeceği kabul edilmelidir.

Bir diğer olasılık, hacze iştirakte esas alınacak haczin belirlenmesi hususunda **İİK m. 20 c.3'ün** uygulanmasıdır. A'nın borçluya karşı başlattığı takipte 10 Mayıs'ta ödeme emri tebliğ edilmiş, itiraz edilmemekle 18 Mayıs'ta haciz gerçekleşmiş olsun. Aynı borçluya karşı Ü'nün başlattığı takipte ise ödeme emri 15 Mayıs'ta tebliğ edilmiş ve o gün borçlunun süreden vazgeçmesi ve hacze onay vermesi ile haciz gerçekleşmiş olsun. Söz konusu malın satım bedeli her iki alacaklının alacağını karşılamamakta ise, oluşturulacak sıra cetveli alacaklı A esas alınarak gerçekleştirilmelidir. Zira Ü'nün borçlunun **İİK m.20 c.2'ye** göre süreden vazgeçmesiyle ve hacze onayıyla yaptığı evvelki tarihli haciz, A bakımından **İİK m. 20 c.3'e** göre etkili ve ona göre esas alınacak değildir. Dolayısıyla Ü'nün yaptığı haciz evvelki tarihi taşısa

⁴⁷ Yargıtay 12.HD., 09.11.1982, E.1982/7731, K.1982/8187. www.kazanci.com.tr; Deyneklî, Adnan, Sıra Cetveli İle İlgili Sorunlar, Bankacılar Dergisi, Sayı: 67, 2008, s. 43 (28-69); Uyar, Talih, Hacze Âdi Katılma, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 66, 2006, s. 355 (352-376).

bile diğer alacaklılar karşısında borçlunun itiraz etmediği düşünülerek tespit edilecek kesinleşme tarihi itibarıyla (*yukarıda basit olay sunumunda genel haciz yoluyla takip bakımından 23 Mayıs kesinleşme tarihi*) dikkate alınmalıdır. Şu durumda A önce haciz koyduran takip alacaklısı olarak kabul edilmeli ve hacze iştirakte diğer alacaklıların (*Ü de dâhil olmak üzere*) kendi haczine iştirak edip etmediklerinin şartlarının belirlenmesi gerekecektir. Bunun maaş hacizlerine yansımada ise ulaşılabilecek sonuç daha sert bir anlam taşıyacaktır. Yukarıda basit olayda 15 Mayıs'ta tebliğ edilen ödeme emri üzerine borçlunun süreden vazgeçmesi ve hacze onay vermesi durumunda Ü'nün yaptığı maaş haczi böyle bir durumun gerçekleşmediği A tarafından yürütülen takipte 18 Mayıs'ta konulan maaş haczi karşısında ilk haciz durumunda olmayacaktır.

İİK m. 20 c.3, ister muaccel olsun ister müeccel olsun, hacze iştirakte esas alınacak haciz belirlenirken ve sıra cetveli oluşturulurken borçlunun diğer takip alacaklıların menfaati aleyhine yaptığı süreden feragat davranışına karşı bir koruma sunmakta olup, bu kapsamda icra dairesine bir yükümlülük getirmektedir. Burada korunan üçüncü kişiye ait menfaat, diğer takip alacaklısının (*lehine tasarruf yapılan*) önce tarihli koydurduğu haczin yürütülen takip bakımından kesinleşme tarihinden sonra dikkate alınmasını gerektirmektedir. Bu hususu icra dairesi kendiliğinden dikkate almalıdır. İcra dairesinin bu yükümlülüğüne aykırı davranması durumunda başvurulacak yol, kanaatimizce sıra cetveline şikâyet yolu olmalıdır⁴⁸. Şikâyet üzerine icra mahkemesi tarafından borçlunun **m.20 c.2'**te göre yaptığı süreden vazgeçme ve hacze onayı dikkate alınmadan *alacaklının takibi kesinleştirdiği tarih* tespit edilmeli ve söz konusu tarih itibarıyla haczin yapıldığı kabul edilerek yeni bir sıra cetveli oluşturulmalıdır⁴⁹.

⁴⁸ **Postacıoğlu**, s. 538; **Üstündağ**, s. 299. Sıra cetvelindeki davalı alacaklının sırasına ilişkin olarak itiraz davası açılması gerekeceği yönünde bkz. **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 349; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 403; **Deyneki**, Adnan/**Kısa**, Sedat, Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli, 3. Bası, Ankara 2005, s. 123; **Gürdoğan**, **Burhan**, İcra Hukuku Dersleri, Ankara 1970, s. 121; **Atalay, Özcan**, İflasta Sıra Cetvelinin Düzenlenmesi ve Yargı Yolu, s. Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1980-5 (Yıl: 37), s. 567 (566-570); **Yıldırım/Yıldırım**, s. 266.

⁴⁹ "...I-Şikâyet, sıra cetvelindeki sıraya itiraz istemine ilişkindir. Borçluya ait malın satılmasından sonra düzenlenen sıra cetveline karşı şikâyet yoluyla icra mahkemesinde, dava

3. Vadesi Dolmayan Alacak Dolayısıyla Yapılan Takip ve Sıra Cetveline İtiraz Davası

İcra hukukunun tarafları irade özerkliği kapsamında maddi hukuka ait sürelerle ilişkin tasarruf işleminde bulunabilir. Kanunda emredici nitelikte düzenlenen süreler (*hak düşürücü süre vs.*) üzerinde taraflar tasarrufta bulunamazlar, bu süreleri değiştiremezler. Alacaklı ile borçlu, bir borç ilişkisi dolayısıyla ifaya yönelik belirledikleri süreleri ise, değiştirebilirler. Evvelden kararlaştırdıkları vade tarihini daha önceki veya sonraki bir tarih olarak değiştirmeleri mümkündür. Buna bir icra takibi dolayısıyla **İİK m. 20 c.1** hükmü engel değildir. Bu kapsamda *Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 28.04.1999 tarih ve E.1999/19-233, K. 1999/249 kararı*⁵⁰ incelenmeye

yoluyla mahkemede itiraz edilebilir. İtiraz alacağın esas ve miktarına yönelikse dava yoluyla genel mahkemede (İİK m.142/1), sadece sıraya yönelikse şikâyet yoluyla icra mahkemesinde (İİK m.142/son) ileri sürülmelidir. Somut olayda, davacı alacağın miktarına değil, sırasına itirazda bulunduğundan itirazın şikâyet yoluyla icra mahkemesinde ileri sürülmesi gerekir... Yargıtay 23.HD., 16.04.2013, 2081/2476. www.kazancı.com.tr

⁵⁰ "...Davalı banka vekilinin temyizi üzerine Özel Daire önce mahkemenin kararını değişik gerekçe ile onamış, davalı banka vekilinin esasa, davacı vekilinin de onama gerekçesinin düzeltilmesine yönelik karar düzeltme talepleri üzerine de; yukarıda açıklanan ilamdaki gerekçelerle davalı lehine bozmuştur. Yerel mahkeme; "muacceliyet iddiasının tamamen alacağın esasına yönelik olduğu, sadece alacaklı ve borçluyu ilgilendirmeyip, üçüncü kişi durumundaki alacaklı davacının da hukukunu ilgilendirdiği, alacaklı davalı bankanın muaccel olmamış alacağın tahsiline yönelik geçersiz olan takibinin sonradan geçerli olamayacağı, aksine kabul şeklinin kötüye kullanmaya açık olup, bir takım kötü niyetli kişilerin anlaşarak muaccel olmamış alacağı takip ve buna itiraz etmeme yoluyla iyi niyetli üçüncü kişilerin sıralamada alt sıralara atabileceği, bunun da hukukça korunmasının mümkün olmadığı" gerekçesiyle önceki kararında direnmiştir.

Muaccel olmayan bir alacağın takibe konu olması durumunda borçlu bu hususu ileri sürerek takibe itiraz edebilir. Borçlu, **İİK'nun 20. maddesi** gereğince yasal sürelerden vazgeçerek itiraz yolunu seçmemiş ise bu vazgeçme üçüncü kişilere tesir etmez. Dolayısıyla aynı borçlunun üçüncü kişi durumundaki diğer bir alacaklısı yönünden takip ve haciz yasal sürelerin geçmesiyle hüküm ifade eder. Bu şekildeki bir takipten düzenlenen ve kendisine tebliğ olunan sıra cetveli ile haberdar olan alacaklı muacceliyete dolayısıyla takiple talep edilebilir bir alacağın yokluğuna ilişkin itirazını dava yoluyla mahkemede ileri sürebilir.

Esasen bu kabul şekli **İİK'nun 20. maddesinde** yer alan "bu Kanunun tayin ettiği müddetleri değiştiren bütün mukaveleler hükümsüzdür. Ancak, herhangi bir müddetin

geçmesinden istifade hakkı olan borçlu bu hakkından vazgeçebilir. Bu vazgeçme üçüncü şahıslara tesir etmez" şeklindeki hükme de uygun düşmektedir. Bu hüküm ile bir yandan takip alacaklısına borçluyla anlaşarak kısa sürede takibini kesinleştirme ve haciz koyma yetkisi tanınırken öte yandan bazı alacaklıların borçlu ile anlaşarak diğer alacaklıların önüne geçmesi önlenmiştir.

Bu durumda muaccel olmayan alacağı için takibe girişen herhangi bir alacaklının takibini yasal sürelerden vazgeçerek kabul eden borçlunun bu takibin kesinleşmesini sağlayarak diğer alacaklılarının aynı borçlu aleyhine giriştikleri takiplerin bu takip nedeniyle sıra cetvelinde alt sıralara düşmelerine yol açabilecekleri, alacağını tahsili güçleşen ve hatta imkânsızlaşan alacaklının muaccel olmamış alacağa ilişkin takibe dayanılarak düzenlenen derece kararına itiraz hakkı bulunduğu ve bunun da alacağın esasına yönelik bir itiraz olarak kabul edilmesi zorunludur. Somut olayda da; Davacı alacaklı, davalı bankanın takip tarihinde henüz talep edilebilir, bir alacağının olmadığını, alacağın bu nedenle sıra cetvelinde yer almaması gerektiğini öne sürmektedir. Bu doğrultuda davacı itirazı incelendiğinde takip tarihinde gerçekleşmediği ileri sürülen muacceliyetin süre unsurunun kapsamı içinde olduğu ve buna dayanan itirazın alacağın esasına hatta dolayısıyla miktarına da ilişkin olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

Buna göre, üçüncü kişi durumundaki alacaklı davacı, alacağın unsurları arasında yer alan muacceliyet iddiasını borçlu tarafından takibe itiraz konusu yapılmasa dahi sıra cetvelindeki konumuna etkisi ve alacağın tahsili ile yakından ilişkili olması nedeniyle üçüncü kişi olarak ileri sürebilir.

Kaldı ki; taraflar arasında da, davacının davalının alacağının muaccel olmadığına ilişkin itirazının alacağın esasına yönelik bir itiraz olduğu ve üçüncü kişi durumundaki davacı alacaklının bu hususu **İİK'nun 142/1. maddesi** gereğince itiraz konusu edileceği hususunda bir uyumsuzluk bulunmamaktadır ve bu husus temyize de konu edilmemiştir. Bu yönleriyle Mahkemenin direnme kararında yer alan gerekçesi uygun bulunmuş ise de takibin tamamen geçersiz olduğuna ve sıra cetvelinin iptali ile davacının 1. sıraya alınmasına ilişkin gerekçesi ve varılan sonuç usul ve yasaya uygun bulunmamıştır. Burada muaccel olmayan alacak nedeniyle girişilen takibin davalı alacaklı banka ile lehine olan sürelerden vazgeçerek buna itiraz etmeyen borçlu yönünden geçerli olduğu şüphesizdir. Bu takip nedeniyle borçlu, alacaklı bankaya haciz isteme yetkisini temin etmiş ve alacaklı borçlunun mallarına haciz koymuştur. Başka bir alacak nedeniyle borçlu hakkında takibe girişen davacı alacaklının da borçluya ait mala haciz koyması karşısında bu iki hacizden hangisinin daha önce konulmuş sayılacağına belirlenmesi gerekir.

Davalı banka ile borçlu arasında kredi sözleşmesinden kaynaklanan borç taksitle ödeme koşuluna bağlanmış ve ilk taksitin ödenme tarihi olarak 07.05.1995 tarihi belirlenmiştir. Davalı bankanın takibi ise bu tarihten önce 11.04.1995 tarihini taşımaktadır ve aynı tarihte İİK'nun 20. madde anlamında borçlunun kabulü ile kesinleşmiştir ve haciz de aynı tarihte uygulanmıştır. Borçlu kredi sözleşmesinde belirlenen ödeme planını icra

değerdir. Sıra cetveline itiraz davasına konu olayda, davalı banka 07.05.1995 vade tarihine bağlanan alacağın ilk taksitinin vadesi dolmadan 11.04.1995 tarihinde takip başlatmıştır. Bu takipte borçlu **İİK m. 20'ye c.2'ye** dayanarak itiraz etme süresinden feragat etmiş olup, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu davalı banka ile borçlu arasında yürütülen takibe konu alacağın 07.10.1995 tarihli ödenmeyen altıncı taksit tutarının ödenmemesi ile esasen muaccel hale geldiğini, bu tarihten itibaren borçlunun itiraz edeceği 7 günlük sürenin geçmesi ile (14.10.1995) üçüncü kişiler bakımından takibin kesinleştiğini ve bankanın koyduğu haczin de bu tarih itibarıyla hacze iştirak edilecek alacağın tespitinde dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Karara konu somut davada, davalı tarafından muaccel olmayan bir alacak için takip yapıldığı, bu takibin kesinleştirildiği, paraların paylaşılması amacıyla düzenlenen sıra cetveline itiraz davası açılarak hacze iştirakte esas alınan haczin gerçekleştiği takip dosyasındaki alacağın muaccel olmadığı iddia edilmiştir.

Buradaki sorun, borçlunun yapılan takipte itiraz süresinden feragat etmesi veya etmemesi olmayıp, bu yolla müeccel alacak dolayısıyla yapılan takibin kesinleşmesi, hacze iştirakte esas alınması, sıra cetvelinde yer almasıdır. Kararı bu açıdan değerlendirmek gerekir. Hukuk Genel Kurulu'nun vadesi dolmayan alacak için başlatılan takipte 5 ay kadar bir süre sonra ödenmeyen bir taksit tarihini esas alarak evvelden başlatılan bir takibin sonraki bu tarih itibarıyla muaccel olduğunu ve bu tarihten 7 gün sonrası için takibin kesinleşerek haciz yapıldığının kabul etmesi kanımızca yanlıştır. Bir

---

müdürü önünde de kabul etmiş, ilk 5 taksiti ödemiştir. 07.10.1995 tarihinde ödenmesi gereken taksiti ise ödememiştir. Buna göre alacak 07.10.1995 tarihinde muaccel hale gelmiştir. Bu tarih de yine takip ve haczin kesinleşme tarihinden sonradır. Bu takibin tarafları açısından geçerli olduğu kabul edildiğine göre, haczin davacı üçüncü kişi alacaklı açısından hükmün ifade edeceği tarih, muacceliyet tarihi olan 07.10.1995 tarihine ilamsız takiplerdeki itiraz süresi olan 7 günlük sürenin eklenmesi yoluyla bulunan 14.10.1995 tarihidir. Bu tarihte üçüncü kişilere karşı icra takibi kesinleşmiş olur ve konulan haciz de yine bu tarihte hüküm ifade eder. Sıra cetvelinin düzenlenmesinde de bu tarih esas alınır. Davacının haczi 27.10.1995 tarihli olup, davalının üçüncü kişiler yönünden geçerli olan 14.10.1995 tarihli haczinden sonradır. Buna göre, alacaklı davalının sıra cetvelinde 1. sırada yer almasında usul ve yasaya aykırılık bulunmamaktadır. Açıklanan bu gerekçelerle usul ve yasaya uygun bulunmayan direnme kararının bozulması gerekmektedir.....” Yargıtay HGK, 28.04.1999, E.1999/19-233, K. 1999/249.

www.kazancl.com.tr

alacağın takip yapılırken muaccel olması ne anlama gelmektedir. Alacaklının borçludan alacağı isteyebileceği ve borçlunun da edimi yerine getirmek zorunda olduğu zaman dilimini ifade eden muacceliyet, bu niteliği itibarıyla alacağın sadece bir niteliğidir⁵¹. Borcun unsurundaki bu eksiklik dava ve talep edilebilir olmamanın ifadesini oluşturur⁵². Alacaklı ancak kararlaştırılan muacceliyet tarihi itibarıyla alacağını talep etme hakkına kavuşur⁵³. Bunun için kararlaştırılan vade bu nedenle, borç ilişkisinin bir unsuru ve alacağın doğum gerekçesi değildir. Talep edilebilir olmayan bir alacağa dayanılarak kambiyo senetlerine ilişkin yapılan takipler icra dairesinin takibi başlatma yetkisi kapsamında devletin ilgisi çekmekte iken (m.168), genel haciz yolu ile takiplerde bu ilgi sadece takip alacaklısı ile borçlusu arasında değerlendirilmiştir.

Müaccel bir alacak dolayısıyla yapılan takipte borçlunun itiraz süresinden feragat etmesi veya itiraz etmemesi alacağın vade tarihini maddi hukuk bakımından zımnen öne çektiği anlamını taşır mı? Taraflar borç ilişkisinde yenileme yoluyla vade tarihini değiştirebilir⁵⁴. Hatta borçlunun henüz muaccel olmadan ifa zamanında borcu ödeyebilme olanağı bulunmaktadır ki, bu ödeme eylemi alacaklının ifayı kabul hareketleri ile dolayısıyla vadenin öne çekilmesi olarak değerlendirilebilir. İcra iflas hukuku alan itibarıyla böyle bir sonucu doğuracak yapı ve özellikte değildir. Bu nedenle **İİK m. 20 c.2'ye** göre borçlunun kendisinin yararlanmasına bırakılan bir süreden yararlanmayacağını beyan etmesi, bir borç ilişkisinin yenilenmesi ve tarafların borcun vade tarihini önceki tarihe çekmek şeklinde değerlendirilemez. **İİK m. 20 c.2'de** bahsi geçen süreler ile maddi hukuk sahasına ait süreler kastedilmemektedir. Takibin kesinleşmesine ilişkin ortaya çıkan aynı sonuç,

⁵¹ **Eren, Fikret**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara 2012, s. 946, 947. Vadesi dolmayan borçlarda henüz alacak doğmamış olup ve fakat borç ilişkisi doğmuştur. Bkz. **Hatemi, Hüseyin/Gökyayla, Emre**, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2011, s. 227.

⁵² Bu eksiklik konusunda Serozan, dava temelini yetmezliği kavramını kullanmaktadır. **Serozan, Rona**, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2014, s. 54.

⁵³ **Oğuzman, M. Kemal/Öz, M.**: Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt-1, İstanbul 2013, s. 321.

⁵⁴ **Yücer, İpek**, Yenileme (Tecdit), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2007 Cilt: 9, Sayı: 1, s. 248, 249 (233-259).

borçlunun itiraz etmeme olasılığında da söz konusudur. Hakkında başlatılan takibe itiraz etmeyen borçlu, itiraz etmemekle alacaklının maddi hukuk sahasında şekillendirdiği yeni bir muacceliyet tarihine veya zamanaşımı gibi maddi hukuksal süreleri kullanamayacağına razı olmuş sayılamaz. Aksi halde zamanaşımı definde bulunmayan borçlu, itirazın iptali davasında da zamanaşımı itirazında bulunamaz kabul edilirdi. Borçlunun müccel alacakla ilgili haciz yoluyla takipte itiraz süresinden feragat etmesi veya itirazda bulunmaması, takip edilen alacağı sadece takip hukuku açısından ve sadece takibin tarafları arasında kesinleştirir.

Borç ilişkisinden kaynaklanan bu eksiklik, bir takip dolayısıyla başka alacaklıların menfaatini zedelememelidir. **İİK m. 20 c.3**, müccel alacağın sıra cetveline girmesini engelleyen bir düzenleme değildir. Bu durumda üçüncü kişinin korunması acaba **İİK m. 142** düzenlemesi ile sağlanabilir mi? **İİK m. 142 düzenlemesi**, alacağın esasına (doğumuna) ve miktarına gösterilecek tepkinin sıra cetveline itiraz davasıyla gösterilebileceğini düzenlendiğine göre, bir alacağın muaccel olmadığı iddiası bu davada tartışılabilir değildir. Söz konusu alacağın gerçekte var olmaması⁵⁵ (veya tutar olarak daha az olması vs.) durumunda gerçekleşen hacze iştirak ve sıra cetvelinde söz konusu alacağa yer verilmesi (veya fazla tutar ayrılması) sıra cetveline itiraz davasıyla incelenmelidir. Belki bu davranış, yani borçlunun bir takip alacaklısı lehine yararlanabileceği sürelerin işlemesinden feragat etmesi sıra cetveline itiraz davasında ancak bir emare olarak değerlendirilebilir. Ancak bu husus tek başına vade konusunda muvazaalı bir alacak takibi yapıldığının kanıtı olmaz. Asıl çözümleme bu davalarda söz konusu takip alacağının gerçekte var olduğunun ispat edilmesiyle ortaya konulmaktadır⁵⁶.

⁵⁵ **Atalay**, Oğuz, İlamsız İcra Yargısız İnfaz Olur mu?, Hukuk Perspektifleri Dergisi, 2004, Sayı: 1, s. 69 (67-69).

⁵⁶ “...Bu durumda, mahkemece satış tarihi itibarıyla davacının dava konusu icra dosyasındaki haczinin ayakta olduğu, buna göre sıra cetveline muvazaa nedenine dayalı olarak itiraz etmekte hukuki yararının bulunduğu anlaşıldığı gibi, mahkemenin gerekçesinin aksine bu davanın sıraya ilişkin değil, alacağın esasına ilişkin bir neden olan muvazaa nedenine dayalı olduğu da gözetilerek, uyumsuzluğun esasını incelenip, muvazaa nedenine dayalı sıra cetveline itiraz davalarında iddianın, kural olarak, borçlu ile davalı alacaklının anlaşmalı (muvazaalı) biçimde borç ilişkisi oluşturarak, diğer alacaklılardan mal kaçırma amacı güttükleri noktasında toplandığı, bunun için muvazaalı

Üçüncü kişilerin menfaatleri ya var olmayan bir alacağın talep edilme- siyle veya da miktarının fazla olması ile zedelenecek olursa, bu durumda başvurulacak yol, sıra cetveline itiraz davası yoludur. Bu davada alacağın takip talebi tarihi itibarıyla varlığı⁵⁷ ve ihale tarihi itibarıyla miktarı⁵⁸ ispat edilmelidir. Zira bir takibin başlatılmasına, kesinleşmesine ve haciz yapıl- masına bağlanan hacze iştirakte esas alınmaya ilişkin diğer alacaklıların menfaati, ancak var olmayan veya talep edilen miktar kadar olmayan alacak dolayısıyla korunmaktadır. Burada sağlanacak koruma, borçlunun müeccel bir alacağa ilişkin takip üzerine hareketsiz kalması durumunda söz konusu olmamaktadır.

Karşılaşılan durum, yani müeccel bir alacağın tahsili amacıyla yapılan takipte borçlunun tepki göstermemesi dolayısıyla (*itiraz etmemesi veya itiraz süresinden feragat etmesi*) söz konusu alacağın diğer alacaklı menfaatlerini sıra cetvelinde yer almakla veya söz konusu alacak dolayısıyla yapılan haciz esas alınarak sıra cetveli oluşturulmakla diğer takip alacaklıların tahsil menfaatini zedelemesi, borçlunun lehine davrandığı alacaklıyı kayırma amacıyla gerçekleşmiş olabilir. Bir alacaklıyı diğer alacaklılar karşısında kayırmayı amaçlayan bu davranışın hukuk düzeni tarafından itibar görme- mesi gerekmektedir. İİK m. 279 aciz halinde yapılan tasarrufları düzenle- mekte olup, muaccel olmayan para borcunun ödenmesi Kanunda aranan

---

muamelenin borçlandırıcı işleme göre yapıldığı tarihin önem taşıdığı, muvazaadan söz edilebilmesi için, kural olarak, muvazaalı tasarrufun, diğer alacaklı lehine yapılan borç- landırıcı işlemde sonraki tarihi taşıması gerektiği, takip işlemlerinin hızlandırılma- sının, İİK'nın 20. maddesi uyarınca sürelerden feragat ve haczin borçlunun beyanı üzerine konulmasının, tek başına muvazaayı gösteren vakıalar olmadığı, muvazaa hukuki nedenine dayalı sıra cetveline itiraz davalarında ispat yükünün, davalı alacaklıda olup, davalının alacağının gerçek bir alacak olduğunu, birbirini teyit eden ve takipten önce düzenlenmiş usulüne uygun delillerle ispatlaması gerektiği hususları da gözönünde bulundurulup, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde yanlış gerekçeye dayalı olarak hüküm kurulması doğru olmamıştır..." Yargıtay 23. HD., 04.12.2013, 6628/7708. www.kazanci.com.tr

⁵⁷ Davalı alacaklının, takibe başladığı tarihte mevcut olmayan ve takip dosyasına ibraz etmediği belgelerle, alacağının varlığını kanıtlayamayacağına ilişkin bkz. 19. HD. 20.12.1994, E.1994/10100, K.1994/1286 www.kazanci.com.tr; Üstündağ, İcra, s. 299.

⁵⁸ 19. HD. 20.04.2006, E.2006/1380, K.2006/4274; 19. HD., 09.03.2006, E.2006/11210, K.2006/2336; 19. HD., 25.06.1996, E.1996/3926, K.2006/6582. www.kazanci.com.tr

şartları taşımaktaysa iptale tâbi kabul edilmelidir. *Umar'ın* çalışmasında Jaeger'e yaptığı atıf dolayısıyla işaret ettiği üzere ödemenin borçlunun iradesiyle yapmış olması veya icra dairesinde yapılan takip sonucunda bunun gerçekleşmesi önem taşımaksızın yapılan borçlu eylemi hukuken önlenmelidir veya sonuçları ortadan kaldırılmalıdır⁵⁹. İcra dairesi vasıtasıyla yapılan müeccel olmayan bir takip dolayısıyla her halde alacaklının iyi niyetli olduğu savunması da düşünülmemelidir.

Sıra cetveline itiraz davasında diğer alacaklıların korunmaya çalışılan menfaati ile İİK m. 279'da diğer alacaklılara sağlanan koruma aynı nitelikte olup, 1999 tarihli Yargıtay kararının vadesi dolmayan alacak dolayısıyla yapılan takipte İİK m. 279 kapsamında bir tasarrufun iptal davası hukuki sebebi bulunduğunu tespit etmemesi ile diğer alacaklıların menfaatinin müeccel bir alacağın sıra cetvelinde yer almasıyla ihlal edildiğini düşünmekteyiz. Alacağın takip başlatıldıktan sonra muaccel hale gelmesi, takip talebi itibarıyla takibe haklılık kazandırmayacaktır ve hacze iştirakteki öncelik şartı ihlalini içerecektir.

SONUÇ

İcra hukuku sahasında da taraflar irade özerkliğine sahip olup, bu amaçla sözleşmeler yapabilmekte veya bazı işlemlere ilişkin hak ve sürelerden feragat edebilmektedir. Ancak icra hukukunun kamu düzenine ilişkin yönleri barındırdığı ve takip yapılan alacakların diğer bazı alacaklıların durumunu ilgilendirdiği hususlarda tarafların tasarrufta bulunabilme olanağı bulunmamakta veya kısıtlanmış kabul edilmektedir. Bu durumda karşımızda Kanunun öngördüğü sınırlar ve şartlar dâhilinde gerçekleşen bir irade özerkliği kurumu bulunacaktır.

İcra iflas hukukunda sürelerin değişik amaçla ihdas edildiği söylenebilecektir. Bunların bir kısmı takip sürecine ilişkin süreler olup, bunlardan tarafların yararlanmasına ayrılan sürelerden vazgeçilebileceğine ilişkin tasarruflarda bulunulabilir. Bu amaçla borçlu, alacaklı ve hatta üçüncü kişinin İcra ve İflâs Kanunu'nda bir sürenin yararlanmasından feragat edeceği kabul edilmelidir.

⁵⁹ **Umar**, Bilge, Türk İcra-İflâs Hukukunda İptal Davası, İstanbul 1963, s. 78.

Takip sürecinin işleyişine ilişkin düzenlenen sürelerden vazgeçmek, icra takip hukuku açısından sonuçlarını doğururken, maddi hukuksal sahaya olan etkisi dikkate alınmalıdır. Bu nedenle İİK m.20 c.2'ye göre bir sürenin yararlanmasından feragat eden borçlu, bunu alacaklının menfaatlerini ihlal etmemekle yapabilecektir. Alacaklının menfaatinin ihlal edilmesi durumunda borçlu o süreden yararlanmamış kabul edilerek meydana gelen sonuçlar dikkate alınmalıdır. Çalışmada özellikle değerlendirilen 1999 tarihli HGK kararı açısından müeccel alacağın takip edilmesi karşısında borçlunun itiraz süresinden vazgeçmesi ve hacze onay vermesi ile diğer alacaklılar bakımından oluşacak olumsuz durum, müeccel alacak olması dolayısıyla tasarrufun iptali davası ile korunmalıdır. İİK m. 20 c.3, sadece icra hukukunda düzenlenen süreler dolayısıyla bir alacaklının öne çıkmasını engelleme görevi görmektedir.

Kaynakça

- Aşık**, İbrahim; İcra Sözleşmeleri, Ankara 2006.
- Arslan**, Ramazan; İcra-İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, Ankara 1984.
- Atalay**, Oğuz; İlamsız İcra Yargısız İnfaz Olur mu?, Hukuk Perspektifleri Dergisi, 2004, Sayı: 1, (67-69).
- Atalay**, Özcan; İflasta Sıra Cetvelinin Düzenlenmesi ve Yargı Yolu, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1980-5 (Yıl:37), (566-570).
- Belgesay**, Mustafa Reşit; İcra ve İflas Kanunu Şerhi I, İstanbul 1948.
- Berkin**, Necmeddin; Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1980.
- Budak**, Ali Cem; Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000.
- Çiftçi**, Pınar; İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010.
- Deynekli**, Adnan; Sıra Cetveli İle İlgili Sorunlar, Bankacılar Dergisi, Sayı: 67, 2008, (28-69).
- Deynekli**, Adnan/Kısa, Sedat; Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli, 3. Bası, Ankara 2005.
- Emmerich**, Volker; Zulaessigkeit und Wirkungweise der Vollstreckungsvertraege, ZZP 82 (1969).
- Eren**, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara 2012.
- Gaul**, Hans-Friedhelm; Hukukun Esasları ve Hukuk Dogmatığı Bakımından Hakkın İcra Yoluyla Elde Edilmesi, İcra Hukuku Analizleri, 3. Baskı, İstanbul 2011, (23-86) (Çev. Yıldırım, Nevhis Deren).
- Gürdoğan**, Burhan; İcra Hukuku Dersleri, Ankara 1970.
- Hatemi**, Hüseyin/**Gökyayla**, Emre; Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2011.
- Karlı**, Abdurrahim; İcra Hukuku Ders Kitabı, 1. Bası, İstanbul 2010.

- Kılıçoğlu**, Evren; İcra Sözleşmeleri, İstanbul 2005.
- Kuru**, Baki; İcra ve İflâs Hukukunda Müddetler, Prof. Dr. Hüseyin Cahit Oğuzoğlu'na Armağan, Ankara 1972, (621-638).
- Kuru**, Baki; İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013.
- Kuru**, Baki/**Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder; İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 27. Baskı, Ankara 2013.
- Oğuzman**, M. Kemal/**Öz**, M. Turgut; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt-1, İstanbul 2013.
- Onar**, Sıddık Sami; İcra Hukukunda Temel Bilgiler, İstanbul 1968.
- Özekes**, Muhammet; İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Ankara 2009.
- Pekcanitez**, Hakan; İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986, (*Şikâyet*).
- Pekcanitez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Sungurtekin Özkan**, Meral/**Özekes**, Muhammet; İcra ve İflâs Hukuku, 11. Bası, Ankara 2013.
- Postacıoğlu**, İlhan E.; İcra Hukuku Esasları, İstanbul 1982.
- Reisoğlu**, Seza; Bankalar Açısından İcra ve İflas Kanunundaki Yeni Düzenlemeler, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, No: 156, Ankara 1989, (1-39).
- Schiedmair**, Gerhard; Vereinbarungen im Zivilprozess, Bonn 1935.
- Serozan**, Rona; Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2014.
- Stamm**, Jürgen; Die Prinzipien und Grundstrukturen des Zwangsvollstreckungsrechts, 2007.
- Stürner**, Rolf; Prinzipien der Einzelzwangsvollstreckung, ZZP 99. Band, Heft: 3, 1986, (291-332).
- Taşpınar**, Sema; Medeni Yargılama Hukukunda İspat Sözleşmeleri, Ankara 2001.
- Umar**, Bilge; Türk İcra-İflâs Hukukunda İptal Davası, İstanbul 1963.
- Uyar**, Talih; Hacze Âdi Katılma, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 66, 2006, (352-376).

- Uzel, Yelda;** İcra Takiplerinde Borcun Taksitle Ödenmesi, MİHDER 2007/3, Sayı: 8, (697-748).
- Üstündağ, Saim;** İcra ve İflâs Kanunu'nun Dünü ve Bugünü, İstanbul 1990.
- Üstündağ, Saim;** İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, İstanbul 2004.
- Yıldırım, Kamil;** İcra Hukukunun Anayasa İle İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi, Hukuk Araştırmaları Dergisi 1989 Ocak- Aralık Sayısı, (98-115).
- Yıldırım, Mehmet Kamil/Yıldırım, Nevhis Deren;** İcra Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2012.
- Yücer, İpek;** Yenileme (Tecdit), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2007 Cilt: 9, Sayı: 1, (233-259).